

ایران و روسیه کجای برقراری آتش بس قره باغ ایستاده اند؟

منزعه دیرپای قره باغ بعد از نزدیک به دو هفته درگیری جدید؛ با میانجیگری روسیه به آرامش نسبی رسید و وزیران خارجه ارمنستان و جمهوری آذربایجان پس از دعوت سرگئی لاوروف وزیر امور خارجه روسیه به توافقی در خصوص اعلام آتش بس دست یافتند ایران و روسیه به عنوان همسایگان این دو کشور از همان ابتدای بحران خواستار برقراری آتش بس و حل منازعه از طریق گفت و گو و راههای مسالمت آمیز شدند.

به گزارش آران نیوز به نقل از ایرنا؛ با توجه به اهمیت موضوع و سطح بالای درگیری در این منازعه و البته رویکرد صلح آفرین و مثبت جمهوری اسلامی ایران در کاهش منازعه و دعوت طرفین به آرامش، نظرات و دیدگاه های دکتر "محمد علی بصیری" استاد دانشگاه علوم سیاسی دانشگاه اصفهان را در خصوص نقش روسیه و ایران در اعلام آتش بس جویا شده ایم.

نقش روسیه و ایران را در اعلام آتش بس در قره باغ چگونه می بینید؟

جمهوری آذربایجان و ارمنستان بعد از دو هفته درگیری مداوم بر سر قره باغ با واسطه گرای مستقیم روسیه به توافقی آتش بس دست یافتند. درگیری اخیر قره باغ با اینکه در بازه زمانی ۱۲ روزه رخ داد اما شدت و گستره درگیری به لحاظ آتش توپخانه ای و تعداد کشته ها و آواره ها، شدیدترین درگیری طی سی سال اخیر بود. جدیت و عزم بالای طرفین درگیری و ورود قدرت هایی نظیر ترکیه به این بحران، نگرانی ها را نسبت به افزایش منازعات در قره باغ و تبدیل آن به بحرانی فراتر از جنگ ارمنستان جمهوری آذربایجان بالا برد. در این عرصه دو کشور ایران و روسیه از همان ابتدای بحران، رویکرد فعال و ثبات ساز در قره باغ در پیش گرفتند.

ایران و روسیه از همان ابتدای بحران، رویکردی فعال و ثبات ساز در قره باغ در پیش گرفتند. دیپلماسی فعال ایران در این بحران از همان ابتدا مشهود است. جدای از مکالمات دیپلماتیک رئیس جمهوری کشورمان با طرف های باکو و ارمنستان، موضع گیری ها و اظهارات مقامات بلندپایه کشورمان که بر ضرورت صلح و ثبات در منطقه تاکید داشتند؛ تاثیر انکار ناپذیر در سوق یافتن بحران به سمت آشتی و مذاکره داشت. طبیعی است که روسیه هم به عنوان قدرتی که میراث دار اصلی اتحاد جماهیر شوروی است؛ نگاه و به نوعی تعصب خاصی به این منطقه داشته باشد. برای روسیه قفقاز جنوبی حائل امنیتی برای روسیه است و مردان سیاسی کرملین نقش یابی قدرت های بیرونی را در این منطقه تحت هیچ شرایطی نمی پذیرند.

جایگاه قفقاز جنوبی در سیاست خارجی روسیه کجاست؟

در دکترین امنیتی روسیه هم باکو و هم ایروان به عنوان بخشی از مناطق حائل میان مرزهای روسیه و تهدیدهای بیرونی مطرح علیه منافع روسیه حساب می شوند. راز بی طرفی فعال در این بحران در همین امر است که این کشور تمایل ندارد زمینه رنجش یکی از این کشورها را فراهم سازد. دولت روسیه امیدواری فراوان دارد تا با میانجیگری مثبت و ایفای نقش فعال، اعتماد و رضایت هر دو کشور آذربایجان و ارمنستان را حفظ و این دو قدرت را در حلقه استراتژیک خود حفظ کند. استراتژی که تاکنون جواب داده و هر دو کشور با سیگنال مثبت به روسیه، اعلام آتش بس نموده اند.

نقش آفرینی ایران با برقراری تماس های تلفنی با طرفین درگیر و اعلام هشدار نسبت به وقوع جنگ منطقه ای چه میزان در سوق یافتن طرفین به آتش بس تاثیرگذار بود؟

ایران جزء معدود کشورهایی است که با هر دو طرف منازعه یعنی باکو و ایروان رابطه دوستانه و نزدیک دارد. رئیس جمهوری ایران در پیامی، جمهوری آذربایجان را کشوری برادر و ارمنستان را همسایه ای خوب توصیف کرد. ایران با هشدار دادن خطر جنگ منطقه ای، به روشنی هر چه تمام تر، رهبران هر دو قدرت درگیر را نسبت به پیامدها و عواقب خطرناک تداوم درگیری آگاه و مطلع ساخت.

ایران به روشنی، رهبران هر دو قدرت درگیر را نسبت به پیامدها و عواقب خطرناک تداوم درگیری آگاه و مطلع ساخت. جمهوری اسلامی ایران یک نقش معنوی و الهام بخش در کاهش تنش در قره باغ داشت. تشویق ها و توصیه های ایران به صلح در این منطقه و اقناع رهبران دو کشور به ضرورت پایان درگیری، ذهنیت و فضای روانی رهبران این کشورها را به مذاکره و گفت و گو میسر و هموار ساخت. در این شرایط هم انتظار بر این است که برای رسیدن به صلح پایدار، هم مذاکره و گفت و گو میان طرفین جمهوری آذربایجان و باکو استمرار یابد و هم ایران و روسیه به عنوان دو قدرت مهم منطقه ای که دارای مرز مشترک با این کشورها و همگرایی نزدیک اقتصادی و سیاسی است؛ به عنوان ناظران و راهبران اصلی صلح؛ در تعامل مداوم با رهبران باکو و ایروان باشند و به رسیدن به راه حلی جامع و مرضی طرفین کمک کنند.

مکانیسم و راهبرد حل بحران قره باغ را چگونه می بینید؟

نکته مهمی که در این زمینه مطرح است؛ مکانیسم نهایی حل این منازعه است. لازم به اشاره است که این جنگ راه حل نظامی ندارد. در واقع نمی توان با توپ و تفنگ و ارسال نیروی گسترده به منازعه در قره باغ پایان داد. این منازعه اکنون وجه پیچیده ای پیدا کرده است. سرزمین قره باغ مال جمهوری آذربایجان است اما در این سرزمین، اکثریت ساکنان با ارمنی هاست. هر گونه راه حل در قره باغ باید به این واقعیت مهم توجه کند. به عبارتی اتفاقی که اکنون رخ داده؛ این است که جمهوری آذربایجان به نوعی موفق شد موضوع قره باغ را سر میز مذاکره بیاورد و طرف ارمنستان را به گفت و گو در این خصوص وادارد. امروز ارمنستان مجبور است درباره وضعیت حقوقی و سیاسی قره باغ با جمهوری آذربایجان مذاکره کند. اتفاقی که شاید در

حالت عادی امکان وقوع نداشت. اما پیچیدگی مساله از همین جا شروع می شود که حال موضوع قره باغ وارد فضای رسمی گفت و گو چانه زنی میان طرف جمهوری آذربایجان و ارمنستان شده است؛ چه راه حل و مکانیسمی می تواند این بحران یخ زده و فرسایشی را حل کند. طبیعی است که امکان اینکه کلیت این منطقه در اختیار جمهوری آذربایجان قرار گیرد به علت مساله تعیین حق سرنوشت ساکنان ارمنی تبار منطقه، ممکن نیست. از سوی دیگر امروز با توجه به برتری نظامی جمهوری آذربایجان؛ این کشور دنبال کسب حداکثر امتیاز از فضای ممکن است. به هرصورت دو طرف باید به یک راه حل پایدار در این زمینه برسند که منطقه دیگر شاهد بروز بحران در این زمینه نباشد.